

Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21565>

Öz

Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği (FKÖAÖ), üniversite öğrencilerinin sosyal medya platformu Facebook'u kullanma nedenlerini ve bu kullanımların altında yatan motivasyonları belirlemek amacıyla Mustafa Fidan (2019) tarafından geliştirilmiş bir ölçekme araçtır. Ölçek, öğrencilerin bilgi edinme, eğitsel amaçlar, kişilerarası iletişim kurma ve kendilerini tanıtma gibi çok boyutlu kullanım örüntülerini incelemektedir. 11 maddeden oluşan ve 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılan bu ölçek, psikometrik açıdan güçlü geçerlik ve güvenirlik analizleriyle desteklenmektedir.

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında madde havuzu oluşturulurken öğrenci görüşlerinden yararlanılmış, yapısal geçerliği sağlamak adına hem **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) hem de **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) uygulanmıştır. Ölçek, üniversite öğrencilerinin dijital çağıdaki **sosyal medya** kullanım alışkanlıklarının akademik ve sosyal boyutlarını derinlemesine anlamaya katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Facebook, sosyal medya, kullanım amaçları, üniversite öğrencileri, psikometrik, ölçek geliştirme, dijital iletişim.

Yazarlar

Mustafa Fidan

Amaç

Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği'nin temel amacı, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin Facebook platformunu kullanırken güttükleri spesifik amaçları ve bu amaçların altında yatan motivasyonel boyutları geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geliştirme çalışması, öğrencilerin sosyal, eğitsel ve kişisel tanıtım amaçlı kullanımlarını birbirinden ayırarak, bu dijital araçları kurdukları ilişkinin doğasını ortaya koymayı hedeflemiştir.

Bu ölçek, eğitim bilimleri ve iletişim araştırmaları alanlarında, öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ortamlarına adaptasyonu, sosyal etkileşim biçimleri ve sanal kimlik oluşturma süreçleri hakkında ampirik veri sağlamak için tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, üniversitelerin dijital pedagoji stratejilerini geliştirmesine yardımcı olabilir.

Yapı

Ölçek, Facebook kullanım motivasyonunun üç temel boyutta örgütlendiği varsayımına

dayanmaktadır. Bu üç faktör, öğrencilerin platformu pasif bilgi tüketimi, aktif sosyal etkileşim ve kişisel imaj yönetimi için nasıl kullandıkları yansıtır.

Faktör 1: Bilgi Edinme ve Etkisel Kullanım: Öğrencilerin platformu derslerle, güncel bilgilerle ve eğitim amaçlı gruplarla etkileşim kurmak için kullanma eğilimini ölçer.

Faktör 2: Kişilerarası Etkileşim: Yeni arkadaşlıklar kurma, ortak ilgi alanlarına sahip kişilerle paylaşımında bulunma ve farklı kültürlerle bağlantı kurma gibi sosyal ve eğlence odaklı motivasyonları kapsar.

Faktör 3: Diğerlerine Kendini Tanıtma: Kullanıcıların yaptıkları paylaşımlarla başkaları tarafından beğenilme, sosyal medyada var olma zorunluluğu hissetme ve kendini tanıtmaya arzusu gibi benlik sunumu (self-presentation) güdülerini ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, titiz bir metodolojik süreç izlenerek sağlanmıştır. Ölçek geliştirme sürecinin her aşamasında alanında uzman akademisyenlerden görüş alınmıştır. Madde havuzunun oluşturulması aşamasında, ölçeğin hedef kitlesi olan üniversite öğrencilerinin görüş ve deneyimlerinden faydalanılmıştır, bu da içeriğin hedef kitleye uygunluğunu artırmıştır.

Yapı geçerliğini kanıtlamak için, birbirinden bağımsız iki farklı örneklem grubu üzerinde istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, ölçeğin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Ardından, elde edilen bu yapının teorik modellerle uyumunu test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu rapor edilmiştir.

Güvenirlilik

Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği'nin iç tutarlılığı ve kararlılığı, kapsamlı güvenirlik analizleriyle test edilmiştir. Bu analizler hem ölçeğin bütünü hem de belirlenen üç alt boyutu için ayrı ayrı yürütülmüştür.

İç tutarlılık katsayısı olarak yaygın kullanılan **Cronbach's alpha (α)** değerleri hesaplanmıştır. Bu katsayılar, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme derecesini göstermiş ve genel olarak kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ayrıca, ölçek maddeleri arasındaki ilişkileri ve alt boyutların birbiriyle olan korelasyonlarını belirlemek amacıyla **Pearson korelasyon katsayıları** da hesaplanmıştır. Bu analizler, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar verebilme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin son hali, toplam 11 maddeden ve 3 temel faktörden oluşmaktadır. Faktörler, üniversite

öğrencilerinin Facebook kullanım amaçları'nın çeşitliliğini yansıtmaktadır.

1. Faktör: Bilgi Edinme ve Etkisel Kullanım (4 madde): Bu faktör, Facebook'un bir öğrenme ve bilgi kaynağı olarak kullanılması'na odaklanır (Örn: Eğitim amaçlı gruplara takip etme, bilgiye ulaşma).

2. Faktör: Kişilerarası Etkileşim (4 madde): Bu faktör, sosyal bağları güçlendirme, yeni insanlarla tanışma ve eğlence amaçlı kullanımları içerir (Örn: Yeni arkadaşlıklar kurma, hoş vakit geçirme).

3. Faktör: Diğerlerine Kendini Tanıtma (3 madde): Bu faktör, kullanıcı'nın sanal ortamda kendini ifade etme ve sosyal kabul görme ihtiyacı'nı yansıtır (Örn: Beğenilen biri olmak için paylaşım yapma, kendini tanıtma).

Araç

Test Çeşidi: Geliştirme (Development)

Format: 11 maddelik, 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği.

Derecelendirme: 1=Kesinlikle katılmıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri

Yaş Grubu: Genellikle 18-25 yaş aralığı (Yükseköğretim öğrencileri)

Popülasyon Detayları: Çalışma, üniversite öğrencilerinin Facebook kullanım amaçları'nı incelemektedir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim (Self-report) Yöntemiyle Uygulanan Anket.

Anahtar Kelimeler

Sosyal ağlar, dijital pedagoji, kullanıcı motivasyonu, öğrenci davranışları, psikometri, **Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mustafa Fidan

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Mevcut değil.

İletişim E-posta Adresi: mfidan@bartin.edu.tr

Yazın Adresi: Bartın Üniversitesi, Türkiye (Kaynak metinde belirtilen kurum bilgisine dayanarak).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Mustafa Fidan tarafından 2019 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı ve izinleri hakkında en güncel bilgi için sorumlu yazar (Mustafa Fidan) ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçeğin orijinal çalışması, açık erişimli bir uluslararası dergide yayınlanmıştır.

Orijinal makalenin bağlantısı: ijedict.dec.uwi.edu

Kaynaklar

Fidan, M. (2019). Development of a scale university students' Facebook use purposes and an examination in terms of their Facebook use profile. *International Journal of Education and Development using ICT(IJEDICT)*, 15(4), 132-150.

Ölçeğin orijinal PDF ve DOCX dosyalarına aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir:

DOCX Dosyası: [facebook-kullanim-amaclari-olcegi-toad.docx](#)

PDF Dosyası: [facebook-kullanim-amaclari-olcegi-toad.pdf](#)

Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

1. Faktör (4 madde) - Bilgi Edinme ve Etkisel Kullanım

15. Eğitim amaçlı grupları ve sayfaları incelemek için kullanırım.
16. Okul derslerimle ilgili paylaşımlardan haberdar olmak için kullanırım.
17. Bir konu hakkında bilgiye ulaşmak için kullanırım.
18. Bilgilendirici mesaj ve paylaşımlarda bulunmak için kullanırım.

2. Faktör (4 madde) - Kişilerarası etkileşim

3. Yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanırım.
4. Ortak ilgi alanına giren kişi ve gruplarla paylaşımlarda bulunmak için kullanırım.
5. Farklı kültüre sahip insanlarla bağlantı kurmak ve paylaşımlarda bulunmak için kullanırım.

6. Eğlenmek ve hoş vakit geçirmek için kullanırım.

3. Faktör (3 madde) - Diğerlerine Kendini Tanıtma

12. Yaptığım paylaşımlarla beğenilen biri olmak için kullanırım.

19. Bir sosyal medya hesabım olsun diye kullanırım.

21. Kendimi insanlara tanıtmak için kullanırım.

ARABPSYCHOLOGY.COM